

*Ана Тимчић, докторанд
Правног факултета Универзитета у Крагујевцу*

*УДК: 336.77/.78:34(497.11)
DOI: 10.46793/XIVMajsko.229T*

СЛОБОДА УГОВАРАЊА И НАКНАДА ЗА УСЛУГУ ОБРАДЕ КРЕДИТА У ПРАВНОМ ПРОМЕТУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Резиме

Слобода уговарања претпоставља економску и социјалну једнакост уговорних страна. С обзиром да апсолутне једнакости нема и да се већина уговора савременог правног промета закључује на основу опитних услова пословања једне од уговорних страна и/или као адхезиони уговор, неопходна је „интервенција“ законодавца у циљу обезбеђивања адекватне правне заштите економски неравноправних субјеката. Претходно наведени циљ законодавац најчешће настоји да оствари доношењем императивних правних прописа којима се управо ограничава аутономија воље уговорних страна. Сагласно томе, аутор се у раду бави тумачењем домаћаја и смисла императивних правних прописа садржаних у Закону о облигационим односима, Закону о банкама, Закону о заштити корисника финансијских услуга и подзаконским актима којима је ограничена слобода уговарања накнаде за услугу обраде кредита. Предмет анализе у раду била је и ништавост одредбе којом је предвиђена наплата накнаде за обраду кредита у процентуалном износу од укупног износа кредита, а која је садржана у уговорима о кредиту закљученим у сагласности са Законом о заштити корисника финансијских услуга.

Кључне речи: *слобода уговарања, уговор о кредиту, корисник кредита, банка, накнада за обраду кредита.*

1. Уводне напомене

Положај корисника кредита пре закључивања уговора о кредиту одређују недостатак новчаних средстава, тежња за задовољењем неке потребе, у већини случајева његова нестручност, али и професионална оспособљеност, искуство у обављању послова, економска снага и познавање услова на финансијском тржишту од стране даваоца ове врсте финансијске услуге. На основу побројаног може се констатовати одсуство преговора као фазе која претходи закључењу уговора у смислу облигационог права, као и да садржину уговора дефинише давалац финансијске услуге. Колико ће уговорне обавезе бити неповољне за корисника кредита зависи од услова на финансијском тржишту и

настојања даваоца финансијске услуге да буде испред конкуренције у закључивању уговора о кредиту са што више корисника. Међутим, претходно истакнуто „фактичко - тржишно ублажавање“ неповољних уговорних одредаба услед једностраног дефинисања није довољно да кориснику кредита обезбеди минимум једнакости коју слобода уговарања претпоставља. Због почетне неравноправности која би се услед неограничене слободе уговарања неминовно имплементирала у садржину уговора, законодавац доноси императивна правна правила и прописује одговарајуће санкције за непримењивање и/или погрешно примењивање истих. Другим речима, проблем слободе уговорне воље није у признавању апсолутне слободе или потпуној негацији аутономије воље, већ у проналажењу мере за корекцију која је одговарајућа потреби за заштиту дефинисаног друштвеног интереса.¹ Тако се принудним правним прописима опште начело облигационог права - слобода уговарања не укида него коригује.²

Такве корекције аутономије воље прописане су Законом о облигационим односима,³ Законом о банкама⁴ и Законом о заштити корисника финансијских услуга.⁵ Најпре је ЗОО-ом прописана обавезност писмене форме за уговор о кредиту,⁶ а као санкција за непоштовање исте - опште правило да уговор који није закључен у прописаној форми нема правно дејство уколико из циља прописа којим је одређена форма не произлази што друго.⁷ Затим је одредбама ЗОБ-а и ЗОЗКФУ-а предвиђено и ограничење слободе избора сауговорача на комерцијалне банке. Ово ограничење прописано је упућујућим одредбама о основним појмовима ЗОЗКФУ-а⁸ на одредбе ЗОБ-а којим је регулисано да се нико осим банке не може бавити примањем депозита, давањем кредита и издавањем платних картица.⁹ У вези са ограничењем избора уговорне стране јесте и прописивање минимума професионалне оспособљености који се захтева за запослене банке. Према томе, запослени који су ангажовани на пословима продаје финансијских услуга или пружању савета корисницима дужни су да поседују одговарајуће квалификације, знање и искуство, професионалне и личне квалитете, да поступају у складу с добрим пословним обичајима и

¹ Перовић, С., *Слобода уређивања обвезних односа и јавни поредак*, Зборник Правног факултета у Загребу, 2006, стр. 402.

² Радишић, Ј., *Облигационо право*, 7. издање, Београд, 2004, стр. 76.

³ Закон о облигационим односима – ЗОО, *Службени лист СФРЈ*, бр. 29/78, 39/85, 45/89 - одлука УСЈ и 57/89, *Службени лист СРЈ*, бр. 31/93 и *Службени лист СЦГ*, бр. 1/2003 - Уставна повеља)

⁴ Закон о банкама – ЗОБ, *Службени гласник РС*, бр. 107/2005, 91/2010 и 14/2015

⁵ Закон о заштити корисника финансијских услуга – ЗОЗКФУ, *Службени гласник РС*, бр. 36/2011 и 139/2014.

⁶ ЗОО, чл. 1066 ст. 1.

⁷ ЗОО, чл. 70 ст. 1.

⁸ ЗОЗКФУ, чл. 2 ст. 1 тач. 2 и б.

⁹ ЗОБ, чл. 5.

пословном етиком, да поштују личност и интегритет корисника, као и да кориснике, потпуно и тачно информишу о условима коришћења тих услуга, а банка као давалац ове врсте финансијске услуге је у обавези да обезбеди да запослени који су ангажовани на пословима продаје ових услуга или пружању савета корисницима поседују одговарајуће квалификације, као и да обезбеди обуку ових запослених.¹⁰

Осим претходно наведених ограничења слободе уговарања која су општег карактера и која у савременом правном промету Републике Србије нису предмет спора, требало би правнотеоријски „обрадити“ допуштеност уговарања појединих накнада на терет корисника кредита у односу на правне прописе домаћег права и резултате научноистраживачког рада ранијих правних теоретичара.¹¹ Једна од таквих накнада која је предмет полемике од стране правних практичара и која је садржана у већини уговора о кредиту је накнада за обраду кредита или како се још у банкарској пракси назива накнада за обраду кредитног захтева.

2. Допуштеност уговарања накнаде за обраду кредита према правним прописима Републике Србије

ЗОО-ом прописано да се уговором о кредиту банка обавезује да кориснику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава, на одређено или неодређено време, за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плаћа уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је утврђено уговором.¹² Претходно цитирана одредба је одредба императивног карактера у вези са одређивањем обавезних елемената овог именованог двостранообавезујућег правног посла. Међутим, не би је требало тумачити тако да је искључива у погледу могућности уговарања и других елемената у сагласности са важећим материјалноправним прописима.

Затим, ЗОЗКФУ-ом као *lex specialis*-ом у односу на ЗОО прописано је да уговор о кредиту садржи као обавезне елементе врсту и висину свих накнада које падају на терет корисника кредита, уз одређење да ли су фиксне или променљиве, а ако су променљиве - периоде у којима ће их банка мењати, као и врсту и висину других трошкова (порези, накнаде надлежним органима и др.).¹³ Дакле, намера законодавца није била да се онемогући уговарање ове врсте накнаде. Напротив, уколико се на терет корисника кредита наплаћује ова врста накнаде требало би да уговорним одредбама буде прецизно одређена.

¹⁰ ЗОЗКФУ, чл. 14.

¹¹ Ђурђевић, М., *Ограничења слободе уговарања у уговорима о кредиту између банке и појединца*, Право и привреда, бр. 5-8/2003.

¹² ЗОО, чл. 1065.

¹³ ЗОЗКФУ, чл. 19 ст. 1 тач. 12.

Осим, ЗОО-а и ЗОЗКФУ-а банке обавезује и Одлука о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини образаца који се уручују кориснику¹⁴ коју је Народна банка Србије¹⁵ прописала на основу овлашћења садржаног у ЗОБ-у да НБС може прописати јединствени начин обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга, и то нарочито по основу депозитних и кредитних послова.¹⁶ Одлуком је прописан изглед и садржина обрасца који се обавезно уручују кориснику кредита пре закључивања уговора о кредиту у форми понуде. Између осталог, као обавезни елемент претходно поменутог обрасца, наводе се и трошкови обраде захтева.

Тумачењем одредаба садржаних у ЗОО-у, ЗОБ-у, ЗОЗКФУ-у и Одлуци којима се регулише предметна накнада не може се констатовати да је уговарање накнаде за обраду кредита забрањено већ само да је допуштено под условима одређеним управо цитираним правним прописима. Другим речима, уговарање ове врсте накнаде је управо у сагласности са општим принципом аутономије воље у уређивању облигационоправних односа, односно да су стране у облигационим односима слободне, у границама принудних прописа, јавног поретка и добрих обичаја, да своје односе уреде по својој вољи.¹⁷

3. Ништавост одредбе уговора о кредиту којом је уговорена накнада за обраду кредита у процентуалном износу

У новијој судској пракси домаћих судова бројне су тужбе ради утврђивања ништавости уговорне одредбе¹⁸ којом је утврђена накнада за обраду кредита у процентуалном износу од номиналног износа кредита и реституција датог на име тако обрачунате накнаде, а по основу неоснованог обогаћења. При томе, тужбени захтев за поништај „спорне“ одредбе тужиоци заснивају на тумачењу одредбе ЗОО-а којом су дефинисани *essentialia negotii* уговора о кредиту и да истом није децидно предвиђена могућност уговарања овакве накнаде. Заправо, тужбени захтев се заснива на погрешном логичком закључивању да је ништава она одредба чије уговарање материјалноправним прописима није изричито дозвољено. Међутим, тужиоци приликом истицања тужбеног захтева не узимају у обзир бројне принудне прописе садржане у ЗОБ-у, ЗОЗКФУ-у и Одлуци који као елемент уговора о кредиту наводе и накнаду за обраду кредита. С обзиром да је већ претходно побројаним правним прописима

¹⁴ Одлука о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини образаца који се уручују кориснику - Одлука, *Службени гласник РС*, бр. 65/2011.

¹⁵ Народна банка Србије – НБС.

¹⁶ ЗОБ, чл. 43.

¹⁷ ЗОО, чл. 10.

¹⁸ ЗОО, чл. 103. ст. 1.

дозвољена могућност уговарања ове врсте накнаде и на овај начин пребацивања дела трошкова на терет корисника кредита, могло би се констатовати да је дозвољено уговарање „спорне“ накнаде како у фиксном тако и у процентуалном износу. Односно, да је интенција законодавца била да корисника кредита додатно заштити, забранио би уговарање накнаде за обраду кредитног захтева у процентуалном износу од износа кредита или би дозволио овакав начин обрачуна ове врсте накнаде само у изузетним и прецизно дефинисаним случајевима.

У надлежности НБС-а је да врши контролу законитости пословања банака¹⁹ и да обавља послове заштите права и интереса корисника услуга које пружају банке.²⁰ На основу тако утврђеног делокруга послова, а уколико је става да је предметна одредба ништава, НБС је легитимисана да промени Одлуку у делу изглед и садржина обрасца који се уручују кориснику и тако искључи могућност уговарања ове накнаде *pro futuro*. Међутим, НБС се пословним банкама обратила у форми препоруке (необавезујућег правног дејства) да се у будућности одустане од наплате накнаде за обраду кредитног захтева.²¹

За разматрање ништавости одредбе уговора о кредиту којом је корисник кредита обавезан да плати на накнаду на име обраде кредита у процентуалном износу од номиналног износа кредита и у вези са истом неповољности правног положаја корисника кредита, као и целокупног концепта правне заштите гарантованог правним прописима домаћег права, значајна су следећа права корисника кредита. Тако, корисник има право да одустане од закљученог уговора о кредиту у року од 14 дана од дана закључења уговора, без навођења разлога за одустанак,²² као и право да приговор, у писменој форми поднесе даваоцу финансијских услуга ако сматра да се тај давалац не придржава одредаба ЗОЗКФУ-а, других правних прописа којима се уређују ове услуге, општих услова пословања или добрих пословних обичаја који се односе на те услуге или обавеза из уговора закљученог с корисником, а у року од три године од дана кад је учињена повреда његовог права или правног интереса.²³ Такође, ако је незадовољан одговором на приговор или му тај одговор није дат у прописаном року, подносилац приговора може, пре покретања судског спора,

¹⁹ Закон о Народној банци Србије - ЗОНБС, *Службени гласник РС*, бр. 72/2003, 55/2004, 85/2005 - др. закон, 44/2010, 76/2012, 106/2012, 14/2015 и 40/2015 - одлука УС, чл. 4 ст. 1 тач. 6.

²⁰ ЗОНБС, чл. 4 ст. 1 тач. 11.

²¹ НБС, „Накнаде и трошкови које банке наплаћују у вези са реализацијом кредита (трошак обраде, праћења и администрирања кредита)“, Београд, доступно на адреси: <http://efektiva.rs/aktuelnosti-efektiva/aktuelnosti-kredit/nezakonitost-obra-de-kredita-potvrda-nbs/>, 17.04.2018.

²² ЗОЗКФУ, чл. 12 ст. 1.

²³ ЗОЗКФУ, чл. 42 ст. 1 и 2.

НБС-у поднети притужбу, у писменој форми, у року од шест месеци од дана пријема одговора или протеча рока за одговор. Након пријема притужбе, НБС ће од даваоца финансијских услуга на ког се притужба односи затражити да се изјасни о наводима из притужбе и достави одговарајуће доказе - у року који му она одреди у свом захтеву, а који не може бити дужи од осам дана од дана пријема овог захтева, при чему након изјашњења на притужбу може од тог даваоца захтевати додатна изјашњења, односно достављање одговарајућих доказа у року који одреди у свом захтеву. При томе, ако се давалац финансијске услуге не изјасни у прописаном року или не достави тражене доказе НБС је овлашћена да решењем изрекне новчану санкцију. НБС обавештава подносиоца притужбе о налазу по притужби у року од три месеца од дана пријема притужбе, а у сложенијим предметима тај се рок може продужити за још највише три месеца, о чему је дужна да подносиоца притужбе писмено обавести пре истека првобитног рока. У обавештењу указује подносиоцу притужбе на могућност вансудског решавања спорног односа с даваоцем финансијских услуга у поступку посредовања.²⁴ Дакле, иако није прописано подношење приговора, притужбе и покретање поступка вансудског решавања спора пред НБС-ом, пре подношења тужбе суду, могло би се и тумачити да у „извесном“ смислу корисник кредита покретањем поступка пред надлежним судом, а не употребом побројаних правних средстава, злоупотребљава право активне легитимације.

Потврђивањем Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових чланица, са једне стране, и Републике Србије, са друге стране,²⁵ обавезали смо се на хармонизацију и унификацију правних прописа са правом Европске уније. То је и учињено доношењем ЗОЗКФУ-а чије су одредбе компатибилне са Директивом 2008/48/ЕЗ Европског парламента и Савета од 23. априла 2008. о уговорима о потрошачким кредитима и стављању ван снаге Директиве Савета 87/102/ЕЕЗ (*Directive 2008/48/EC of the European Parliament and of the Council of 23 April 2008 on credit agreements for consumers and repealing Council Directive 87/102/EEC*).²⁶ Директивом ЕУ 2008/48 је предвиђена могућност уговарања и других трошкова

²⁴ ЗОЗКФУ, чл. 43 - 44.

²⁵ Споразум о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових чланица, са једне стране, и Републике Србије, са друге стране, *Службени гласник РС – Међународни уговори*, бр. 83/2008.

²⁶ Директива 2008/48/ЕЗ Европског парламента и Савета од 23. априла 2008. о уговорима о потрошачким кредитима и стављању ван снаге Директиве Савета 87/102/ЕЕЗ (*Directive 2008/48/EC of the European Parliament and of the Council of 23 April 2008 on credit agreements for consumers and repealing Council Directive 87/102/EEC*; даље у тексту – Директива ЕУ 2008/48, доступно на адреси: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=celex:32008L0048>, 18.04.2018.

на терет корисника кредита, осим камате.²⁷ Такође, накнада за обраду кредитног захтева је имплементирана у инострану банкарску пословну праксу.²⁸

Нижестепени судови су различитог става у вези са усвајањем²⁹ или одбијањем³⁰ тужбеног захтева за поништај уговорне одредбе којом је уговорена наплата трошкова обраде кредита на терет корисника кредита у процентуалном износу од укупног износа кредита. С обзиром да је већ покренуто доста парничних поступка ради поништаја поменуте накнаде и да готово да нема уговора о кредиту у чију садржину није имплементирана спорна одредба, требало би сачекати окончање поступка за решавање спорног правног питања пред Врховним касационим судом, а у покренутим парничним поступцима тражити застој поступка.³¹

4. Закључна разматрања

Неспорно је да је слободи уговарања иманентна равнотежа уговорних страна. У одсуству економске неједнакости, а на основу свеобухватне анализе формалне и садржајне исправности уговора који су се најчешће закључивали, законодавац је општим ограничењима аутономије воље садржаним у ЗОО-у као *lex generalis*-у придодao ограничења аутономије воље садржана у принудним правним прописима ЗОБ-а, ЗОЗКФУ-а и Одлуке, а све ради заштите корисника ове врсте финансијске услуге као економски подређене стране. На овај начин општи принцип слободе уговарања и у овој врсти облигационоправних односа се „обогаћује“ у правној теорији утврђеним појмом суштинске уговорне правичности.³²

Да би се могао донети правилан закључак у вези са слободом уговарања накнаде за обраду кредитног захтева, аутор је става да се мора утврдити неспорно. Тако је неспорна квалификација правне природе уговора о кредиту

²⁷ Директива ЕУ 2008/48, чл. 4. ст. 2 тач. а.

²⁸ Види више на http://www.investorwords.com/19116/loan_processing_fee.html, 17.04.2018.

²⁹ Пресуда Вишег суда у Београду, доступно на адреси: <http://efektiva.rs/aktuelnosti-efektiva/aktuelnosti-krediti/nova-pravnosnazna-za-obradu-kredita/>, 16.04.2018; Пресуда Вишег суда у Сомбору, Гж 320/17, 15.03.2017, доступно на адреси: <http://efektiva.rs/aktuelnosti-efektiva/aktuelnosti-krediti/obrada-kredita-uputstvo-za-tuzbe/>, 16.04.2018.

³⁰ Пресуда Основног суда у Лесковцу, доступно на адреси: http://www.ubs-asb.com/Portals/0/Aktivnosti/PravniPoslovi/2018/Presuda_OS_Leskovac.pdf, 16.04.2018; Пресуда Привредног суда у Нишу ЗП 784/17, 21.02.2018, доступно на адреси: <http://www.ubs-asb.com/Default.aspx?tabid=356>, 16.04.2018.

³¹ Закон о парничном поступку, *Службени гласник РС*, бр. 72/2011, 49/2013 - одлука УС, 74/2013 - одлука УС и 55/2014, чл. 180-185.

³² Симоновић, С., *Приватна аутономија и забрана дискриминације у грађанскоправним односима*, Зборник радова правног факултета у Нишу, 2015, стр. 683.

као двостранообавезујућег и теретног правног посла. Затим је неспорна намера законодавца да принудним правним прописима успостави ефикасан систем правне заштите корисника кредита. Међутим, неспорно је уколико су испоштоване „границе“ које је законодавац императивним правним прописима „поставио“ у смислу обавезе предуговорног обавештавања о свим накнадама које се наплаћују на терет корисника кредита, да је дозвољено уговорити накнаду за обраду кредита у фиксном износу јер се банка у овом случају „кретала“ у границама принудних прописа.

У ишчекивању става Врховног касационог суда поводом поднетог захтева за решавање спорног правног питања, аутор сугерише да би се приликом оцене ништавости уговорне одредбе којом је уговорена накнада за обраду кредитног захтева у процентуалном износу од укупног износа кредита не може узети у обзир само „оквир постављен императивним правним прописима“, већ и чињеница да што је већи износ кредита наведен у захтеву за одобравање кредита то је и сложенији поступак обраде кредита у смислу ангажовања запослених и органа банке. Дакле, неопходно је ради доказивања постојања стварних трошкова условљених износом кредита уважити и чињеницу броја ангажованих запослених банке, као и њихову професионалну оспособљеност у зависности од сложености послова које обављају у поступку који претходи закључивању уговора о кредиту са корисником кредита.

*Ana Timčić, Ph.D. student
Faculty of Law, University of Kragujevac*

FREEDOM OF CONTRACTING AND LOAN APPLICATION FEE INCONTEMPORARY LEGAL TRANSACTION IN REPUBLIC OF SERBIA

Summary

Freedom of contracting assumes the economic and social equity of the contracting parties. Since absolute equality does not exist and most contracts of modern legal transactions are concluded on the basis of the general conditions of business of one of the contracting parties and/or as an adhesion agreement, "intervention" of the legislator is necessary in order to provide adequate legal protection for economically inequitable entities. The above stated aim is most often sought by the legislator to achieve by adopting imperative legal regulations which precisely limit the autonomy of the will of the contracting parties. Accordingly, the

author deals with the interpretation of the reaching and meaning of the imperative legal regulations contained in the Law on Obligations, the Banking Law, the Law on the Protection of Financial Services Users and by-laws that limit the freedom to contract a loan processing fee. The subject matter of the analysis in the work was also the nullity of the provision that provides for the collection of a loan processing fee in a percentage of the total amount of the loan, which is contained in the loan agreements concluded in accordance with the Law on Protection of Financial Services Users.

Key words: *freedom of contracting, loan agreement, loan user, bank, loan processing fee.*

Литература

- Перовић, С., *Слобода уређивања обвезних односа и јавни поредак*, Зборник Правног факултета у Загребу, 2006.
- Ђурђевић, М., *Ограничења слободе уговарања у уговорима о кредиту између банке и појединца*, Право и привреда, бр. 5-8/2003.
- Радишић, Ј., *Облигационо право*, Београд, 2004.
- Симоновић, И., *Приватна аутономија и забрана дискриминације у грађанскоправним односима*, Зборник радова правног факултета у Нишу, 2015.

Правни прописи

- Закон о банкама – ЗОБ, *Службени гласник РС*, бр. 107/2005, 91/2010 и 14/2015
- Закон о заштити корисника финансијских услуга – ЗОЗКФУ, *Службени гласник РС*, бр. 36/2011 и 139/2014.
- Закон о Народној банци Србије - ЗОНБС, *Службени гласник РС*, бр. 72/2003, 55/2004, 85/2005 - др. закон, 44/2010, 76/2012, 106/2012, 14/2015 и 40/2015 - одлука УС, чл. 4 ст. 1 тач. 6.
- Закон о облигационим односима – ЗОО, *Службени лист СФРЈ*, бр. 29/78, 39/85, 45/89 - одлука УСЈ и 57/89, *Службени лист СРЈ*, бр. 31/93 и *Службени лист СЦГ*, бр. 1/2003 - Уставна повеља)
- Закон о парничном поступку, *Службени гласник РС*, бр. 72/2011, 49/2013 - одлука УС, 74/2013 - одлука УС и 55/2014.
- Одлука о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини образаца који се уручују кориснику – Одлука, *Службени гласник РС*, бр. 65/2011.
- Споразум о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових чланица, са једне стране, и Републике Србије, са друге стране, *Службени гласник РС – Међународни уговори*, бр. 83/2008.

Извори са интернета

http://www.investorwords.com/19116/loan_processing_fee.html, 17.04.2018.

Директива 2008/48/ЕЗ Европског парламента и Савета од 23. априла 2008. о уговорима о потрошачким кредитима и стављању ван снаге Директиве Савета 87/102/ЕЕЗ (Directive 2008/48/EC of the European Parliament and of the Council of 23 April 2008 on credit agreements for consumers and repealing Council Directive 87/102/EEC; даље у тексту – Директива ЕУ 2008/48, доступно на адреси: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=celex:32008L0048>, 18.04.2018.

НБС, „Накнаде и трошкови које банке наплаћују у вези са реализацијом кредита (трошак обраде, праћења и администрирања кредита)“, Београд, доступно на адреси: <http://efektiva.rs/aktuelnosti-efektiva/aktuelnosti-krediti/nezakonitost-obrade-kredita-potvrda-nbs/>, 17.04.2018.

Пресуда Вишег суда у Београду, доступно на адреси: <http://efektiva.rs/aktuelnosti-efektiva/aktuelnosti-krediti/nova-pravnosnazna-za-obradu-kredita/>, 16.04.2018;

Пресуда Вишег суда у Сомбору, Гж 320/17, 15. 03. 2017, доступно на адреси: <http://efektiva.rs/aktuelnosti-efektiva/aktuelnosti-krediti/obrada-kredita-uputstvo-za-tuzbe/>, 16.04.2018.

Пресуда Основног суда у Лесковцу, доступно на адреси: http://www.ubs-asb.com/Portals/0/Aktivnosti/PravniPoslovi/2018/Presuda_OS_Leskovac.pdf, 16.04.2018;

Пресуда Привредног суда у Нишу ЗП 784/17, 21.02 2018, доступно на адреси: <http://www.ubs-asb.com/Default.aspx?tabid=356>, 16.04.2018.